

Sygn. akt: III U 882/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Suchcicka
Protokolant:	sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 lutego 2015 r. w O.

sprawy z odwołania J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 23.09.2014r. **znak** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. M. prawo do emerytury począwszy od dnia 01.08.2014r.;
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

J. M. wniósł odwołanie od decyzji (...) w P. z dnia 23.09.2014r., znak (...), którą to decyzją ZUS odmówił mu prawa do emerytury wskazując, że na dzień 01.01.1999r. nie udowodnił 25 lat ogólnego stażu pracy. W uzasadnieniu wskazał, że w latach 1970 – 1972 pracował w gospodarstwie rolnym należącym do wujostwa, położonym we wsi R.S.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniósł, że w dniu 25.08.2014r. J. M. złożył w Inspektoracie ZUS w P. wniosek o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury. Po analizie zgromadzonej w aktach dokumentacji organ rentowy ustalił, że w/w udowodnił na dzień 01.01.1999r. okres pracy w szczególnych warunkach w ilości 18 lat, 7 miesięcy i 18 dni. Oddział ZUS uznał za udowodniony na dzień 01.01.1999r. okres pracy w ilości 23 lata, 3 miesiące i 25 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym: 22 lata, 3 miesiące i 6 dni okresów składkowych oraz 1 rok i 19 dni okresów nieskładkowych. Odwołujący nie udokumentował zatem 25 lat pracy. Po analizie zgromadzonej w aktach dokumentacji Zakład nie uwzględnił odwołującemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym, położonym na terenie wsi R. S. w okresie od

01.02.1970r. do 29.02.1972r., ponieważ z zaświadczenia o zameldowaniu na pobyt stały z dnia 19.08.2014r. wynika, iż odwołujący się nie był zameldowany na pobyt stały we wsi R. S. w latach 1970-1972r., ponadto w kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia z dnia 21.06.1995r. podał, że pozostawał na utrzymaniu rodziców. Powyższe okoliczności wskazują, iż odwołujący się nie zamieszkiwał na terenie gospodarstwa oraz w nim nie pracował. Biorąc powyższe pod uwagę ZUS stwierdził, że ubezpieczony na dzień 01.01.1999r. nie osiągnął 25-letniego ogólnego stażu pracy. Dlatego też decyzją z dnia 23.09.2014r. odmówił mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył, co następuje:

J. M. urodził się w dniu (...), zatem podstawą ubiegania się o prawo do emerytury jest ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 24 ust 1b pkt 20 tej ustawy wiek emerytalny ubezpieczonych urodzonych po dniu 30.09.1953r. wynosi co najmniej 67 lat.

Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z §4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze świadczenie emerytalne przysługuje ubezpieczonemu, urodzonemu po dniu 31.12.1948r., który łącznie spełnił następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
2. nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego lub złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na dochody budżetu państwa,
3. w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 01.01.1999r.) udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn w tym co najmniej 15 lat okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie zaś z art. 10 ust. 1 pkt 3 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się przypadające przed dniem 01.01.1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Przepis ten nie precyzuje, na jakich warunkach wykonywanie czynności w gospodarstwie rolnym może zostać uznane za pracę w tym gospodarstwie, jednak zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem (por. wyrok SN z dnia 28.05.1997r., II UKN 96/96, OSNAPiUS 23/1997 poz. 473, wyrok SN z dnia 3.12.1999r., II UKN 235/90 OSNAPiUS 7/2001, poz. 236, wyrok SN z dnia 3.07.2001r. II UKN 466/00, OSNPUSiSP 7/2003 poz. 186) można przyjąć, że warunkiem uznania takich czynności za pracę w gospodarstwie rolnym jest wykonywanie tych czynności przez osobę spełniającą kryteria „domownika” z art. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - tj. osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa lub w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie oraz w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy (tj. przekraczającym 4 godziny dziennie).

Kwestią sporną i mającą wpływ na zasadność odwołania J. M. było ustalenie, czy zgromadził on ogólny 25-letni staż pracy. Odwołującemu się bowiem do wymaganych ustawowo 25 -lat ogólnego stażu pracy zabrakło 1 roku, 8 miesięcy i 5 dni.

ZUS bowiem nie uwzględnił okresu pracy J. M. w gospodarstwie rolnym wujostwa S. i J. U., położonym we wsi R. S. w okresie od 01.02.1970r. do 29.02.1972r.

W omawianej sprawie istotne było więc ustalenie, czy bliscy J. M. posiadali gospodarstwo rolne, a także czy odwołujący się był ich domownikiem i pracował w gospodarstwie rodziców po ukończeniu 16 roku życia, tj. po dacie 01.01.1970r., a przed dniem 01.01.1983r.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przed Sądem ubezpieczeń możliwe jest wykazywanie okoliczności, od których zależy nabycie uprawnień o emerytury wszelkimi dowodami (wyrok SN z dnia 06.09.1995r., II URN 23/95, OSNP 1996/5/77, wyrok SN z dnia 02.02.1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239), dlatego też Sąd w celu ustalenia charakteru pracy odwołującego się dopuścił dowód z akt osobowych, przesłuchania zawnioskowanych świadków oraz odwołującego się w charakterze strony.

Organ rentowy wskazywał, że z zaświadczenia o zameldowaniu na pobyt stały z dnia 19.08.2014r. (k. 19 a.e. (...)) wynika, iż odwołujący się nie był zameldowany na pobyt stały we wsi R. S. w latach 1970-1972r., a ponadto w kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia z dnia 21.06.1995r. podał, że pozostawał na utrzymaniu rodziców.

Z zaświadczenia z dnia 05.08.2014r. wystawionego przez Starostę (...) wynika, że w latach 1970 – 1972 S. U. posiadała grunty rolne o powierzchni 8,72 ha we wsi R.. (akta emerytalne nr 028033746, k. 20)

Świadek B. Ł. zeznał, że odwołujący mieszkał i pracował od 1970r. do 1972r. u swojego wujostwa w R. - S. i J. U.. Świadek kolegował się z odwołującym, mieszkali w sąsiedztwie. U. mieli dwie córki, starsza wyszła za mąż i wyprowadziła się, a M. Z. była w wieku 10-12 lat. Gospodarstwo miało około 9 ha, hodowali 2 konie, 3- 4 krowy, parę prosiaków. J. U. miał problemy zdrowotne. Odwołujący nie chodził do szkoły, tylko pracował na gospodarstwie: chodził przy oporządku, słał pod zwierzęta, orał, bronował i siał, wywoził obornik i karmił zwierzęta. W czasie sianokosów kosił i zwozi siano. W lecie pracował od rana do wieczora około 10 godzin, a w zimę krócej - około 7 godzin. Rodzice odwołującego nie mieli własnego gospodarstwa. Wtedy nie chodził do żadnej szkoły. (rozprawa z dnia 04.02.2015r., adnotacja 00:02:54, k. 28 odwr. a.s.).

Świadek M. Z. zeznała, że J. M. to jej brat cioteczny. Świadek urodziła się, kiedy jej matka miała 44, a ojciec 47 lat. Odwołujący się pracował na gospodarstwie, kiedy świadek była w 6 klasie szkoły podstawowej. Rodzice mieli problemy zdrowotne, starsza siostra wyszła za mąż i wyprowadziła się. Odwołujący się przez 2 lata pomagał w gospodarstwie, w którym było 7 ha ziemi ornej, łąka i las. Hodowali 3-4 krowy, cielaki, 2 konie i około 9 świń. J. M. nie chodził do szkoły, a swoich rodziców odwiedzał w niedziele. Robił wszystko w gospodarstwie, doił krowy, oporządzał, wyrzucał obornik, pracował w polu, nosił wodę ze studni. Był jedynym mężczyzną pracującym na tym gospodarstwie. W zimie pracował po 7-8 godzin, a latem dłużej. Dostawał za to drobne kwoty pieniężne. Kiedy przestał pracować, to świadek już miała 15 lat i musiała przejąć wszystkie obowiązki. (rozprawa z dnia 04.02.2015r., adnotacja 00:09:41, k. 28 odwr. a.s.).

Odwołujący się J. M.przesłuchany w charakterze strony zeznał, że wraz z rodzicami do 1964r. mieszkał w gospodarstwie należącym najpierw do dziadków, a potem, gdy miał 11 lat, rodzice wyprowadzili się do P., gdzie dostali mieszkanie, a gospodarkę przejęła ciotka (siostra matki) z mężem. Wujostwo mieli córkę M., urodzoną w (...).r., czyli 3 lata młodszą i córkę cioci z pierwszego małżeństwa, która wyprowadziła się. Ciocia chorowała na reumatyzm, narzekała na kości. Wuj miał usuniętą ponad połowę żołądka, miał astmę, duszności. Odwołujący szkołę podstawową dokończył w P., następnie poszedł do szkoły zawodowej. Po skończeniu I klasy zawodówki w 1969r. przyjechali agenci i namówili go do szkoły górniczej w R.. Odwołujący wyjechał, ale zamiast do obiecanej II klasy wcielono go do klasy I, przerwał naukę i uciekł do domu rodzinnego do P., do rodziców. Ojciec stwierdził, że skoro nie chce się uczyć, to musi zarabiać na chleb. Odwołujący zameldowany był w P., było to niezbędne, by uzyskać większe mieszkanie, ale faktycznie mieszkał u wujostwa w R. S.od lutego 1970r. do lutego 1972r. Za pracę dostawał jedzenie i pieniądze na drobne wydatki. Rodzice dostawali od wujostwa ziemniaki na zimę, warzywa i może pieniądze. Gdy pracował u wujostwa nie uczęszczał do żadnej szkoły. Przyuczony był do obchodzenia zwierząt, znał pracę na roli. Hodowano 2 konie, 4-3 krowy, prosiaki, maciorę - było nawet i 10 świniaaków. Nie było wtedy hydrantów i trzeba było nosić wodę ze studni, przygotowywać jedzenie dla zwierząt, rznąć sieczkę. Pracował przy siewie, omłotach, odśnieżaniu. Latem wstawał o godz. 6:00, pracował co najmniej 8 godzin dziennie. Rodziców odwiedzał co drugą niedzielę. W lutym 1972r.

skończył pracę na gospodarstwie, gdyż zatrudniono go w Gospodarstwie (...)w P.. Potem zdobył zawód spawacza. (rozprawa z dnia 04.02.2015r., adnotacja 00:18:30, k. 29 a.s.).

Zdaniem Sądu, zeznania świadków i odwołującego się zasługują na wiarę. Są one spójne, logiczne i korespondują ze sobą oraz dokumentacją zgromadzoną w aktach sprawy. Świadek M. Z., siostra cioteczna, mieszkała w tym samym domu, a B. Ł. po sąsiedzku, mają więc bezpośrednią wiedzę na temat wykonywania przez odwołującego pracy w gospodarstwie rolnym i jej rozmiarów. M. Z. zeznała, że jej rodzice – U. posiadali niezmechanizowane gospodarstwo, trzodę chlewną i bydło, starsza siostra wcześniej opuściła dom, a rodzice byli zbyt schorowani, by poradzić sobie z pracą na gospodarce. Świadek widziała, jak odwołujący pracował w polu i przy inwentarzu. Powyższe potwierdził B. Ł., który był naocznym świadkiem wykonywania przez odwołującego się czynności. J. M. zeznał, że do 1972r. pracował w gospodarstwie, nie ukończył szkoły zawodowej. Z zeznań odwołującego się i M. Z. wynika także, że J. M. od urodzenia przebywał w tym gospodarstwie, bowiem do 1964r. zarówno rodzina odwołującego, jak i wujostwo mieszkali pod jednym dachem. Przedmiotowy majątek należał bowiem do dziadków odwołującego (H. i W. M.), a następnie został przekazany jednej z córek – S. U..

Powyższe potwierdza Zaświadczenie Starosty (...) stwierdzające, że w latach 1970 – 1972 S. U. posiadała grunty rolne we wsi R..

Organ rentowy podnosił, że J. M. nie pracował w gospodarstwie, gdyż zameldowany był w P. – jednak odwołujący się zeznał, że zameldowanie było fikcyjne, nikt tego nie kontrolował, gdyż przepisy prawa uzależniały możliwość otrzymania większego mieszkania od ilości zameldowanych w nim osób.

J. M. 16 lat ukończył w dniu (...) Sporny okres pracy w gospodarstwie rolnym należącym do ciotki S. U. przypada więc na okres po ukończeniu szkoły podstawowej. Odwołujący się nie kontynuował nauki w szkole średniej, pozostał na gospodarstwie rolnym aż do czasu rozpoczęcia pracy. Powyższe wskazuje, że w spornym okresie pracował w gospodarstwie rolnym co najmniej 4 godziny dziennie, co pozwala na doliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 01.02.1970r. do 29.02.1972r. do ogólnego stażu pracy. Taki wymiar czasu pracy w gospodarstwie rolnym – tj. 1 roku, 8 miesięcy i 5 dni zaliczony do ogólnego stażu pracy w rozmiarze niezbędnym - pozwala na ustalenie, że ubezpieczony spełnia ustawową przesłankę posiadania 25- lat stażu pracy konieczną do uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając na względzie poczynione ustalenia Sąd uznał, że J. M. spełnia wszystkie wymagane prawem warunki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym i na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do emerytury począwszy od dnia 01.08.2014r. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Stosownie do treści art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – Sąd, orzekając o prawie do emerytury, ma obowiązek stwierdzenia, czy organ rentowy ponosi lub nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i przyznanie tego prawa na etapie postępowania administracyjnego. Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie ZUS nie ponosi takiej odpowiedzialności. Dopiero przeprowadzenie szerszego postępowania dowodowego, tj. przesłuchanie świadków przed Sądem umożliwiło stwierdzenie, że ubezpieczony posiada 25 -letni ogólny staż pracy. Zgromadzony na etapie postępowania przed organem rentowym materiał dowodowy nie pozwalał jednoznacznie na ustalenie, czy odwołujący spełnił wszelkie wymagane prawem warunki uprawniające do prawa do emerytury. Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 2 wyroku.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.